

מאוצרות הפרשה

חלום זה שימח אותי. ואילו אתה חלמת שהגעתי לפסגה ואין לי להיכן לעלות עוד, סימן שעכשיו מתחילה מפלתי.

סיפור שני: ר' נחמן מברסלב תמיד היה רגיל לשאול את עצמו: במה השני יותר טוב ממני וככה היה מוצא מעלות בכל אדם. פעם אחת מוצא אדם שהיה בשאול תחתית ולא מוצא לו מעלה. חכך בדעתו ומצא: יש לו מעלה גדולה הוא כבר לא יכול לרדת למטה יותר, מכאן והלאה יש לו אפשרות רק לעלות.

אם כן הפסוקים מדוקדקים נפלא. בברכות כתוב 'מעלה' ו'מטה' בלא כפילות, כי גם כשעם ישראל יהיה למעלה – יש לו להיכן לעלות עוד, ואילו הגוים שיהיו למטה – יש להם עוד להיכן לרדת... ואילו בקללות "הגר אשר בקרבך יעלה מעלה מעלה" – אבל כבר לא יהיה לו להיכן לעלות ותתחיל מפלתו, ואילו "אתה" – עם ישראל – "תרד מטה מטה" אבל כבר לא יהיה לך להיכן לרדת יותר ומשם תתחיל רק לעלות.

והיה אם לא תשמע בקול ה' אלקיך לשמור לעשות את כל מצותיו וחקתיו אשר אנכי מצוך היום ובאו עליך כל הקללות האלה והשיגוך (כת, טו)

נתאר לעצמנו קרתה טרגדיה נוראית, אברך צעיר במיטב שנותיו הלך לעולמו והשאיר 12 יתומים כשלא השיא אף אחד מהם. נורא ואיום. אחד מגיע לבית האבל, ושואל את האבלים "כמה הדולר היום?"... הרי כולנו מבינים שאדם זה חסר לב הוא, ואינו משתתף בהרגשת האבלים כלל ואף דורך על רגשותיהם וזורה מלח גס על פצעייהם הפתוחים... אומר לנו הרמב"ם שאם אחד מגיע שם לבית האבל ושואל "ממה הוא נפטר" ואומרים לו מ"התקפת לב" הוא אכזרי הרבה יותר גדול!!

כך כותב הרמב"ם (הל' תעניות פ"א ה"א): "אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקריה. הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשייהם הרעים, ותוסף הצרה צרות אחרות."

זה שהיה לנפטר התקפת לב אין לזה שום קשר לצרה שהגיעה ולעובדה שהוא מת! כי "אין עוד מלבדו"!!

וכמו שאמר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל לאחר שהיה מעשה שבימי חודש שבט נפל למשכב אברך צעיר לימים בחולי הריאות מחמת הצינה עד שהשיב נשמתו ליוצרה. נענה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל ואמר: וכי חושבים אתם שאברך זה מת עתה בימות הצינה וממנה נחלה ונפטר?! הרי הוא כבר נפטר בעת שהחמה יקדה בראש כל אדם בתוככי המחזור של ר"ה... שם הוא כבר הצטנן כי תפילתו הייתה בקרירות!!

(הגאון ר' חיים ברוך נבנצאל שליט"א, גליון א ישיבישעיר חומש)

לא בלו שלמתיכם מעליכם ונעלך לא בלתה מעל רגלך (פט, ד)
מין הגר"ח קניבסקי זצ"ל: מדוע "לא בלו שמלותיכם" נאמר בלשון רבים ונעלך לא בלתה בלשון יחיד? כי בירושלמי איתא שנעלים סגי באחד ולא צריך מיוחד לשבת, משא"כ בבגד. (כל משאלותיך)

וענית ואמרת לפני ה' אלקיך ארמי אבד אבי וירד מצרימה (כו, ה)

מדוע במצוות ביכורים נאמרת כל הדרשה הארוכה של מאז ארמי אובד אבי? והתשובה: כי בביכורים – תחילת גדילת הפירות, ניכר באופן מיוחד העניין של השגחה פרטית! כיצד? השמש זורחת. הגשם יורד. עולם כמנהגו נוהג. ואנחנו ננסים לחנות הירקות ושואלים את הירקן: מדוע הענבים כל כך יקרים? הוא משיב: תראה אתה זוכר בכסלו השנה היה שבוע מאוד קר? זה פגע בענבים... זו תשובה שמניחה את דעת רוב בני אדם: אם קר, יש חסרון בכל הענבים בארץ. אבל יהודי מאמין, לא זהו סגנון שיחיו. היהודי רואה במשך הדורות ש"ארמי אובד אבי" ואת כל הניסים במצרים וביציאת מצרים ובכיבוש הארץ. הוא מבין שיש השגחה פרטית על כל פרט ופרט בבריאה. לא הקור הרס את הענבים אלא עלי נגזר שלא יהיה לי אלא כך וכך קילו ענבים... בכך וכך שקלים... וגם על היהודי ההוא שם בעיר הדרומית הרחוקה נגזר שיעלה לו קילו ענבים ביוקר. וכך על כולם. הכל מושגח בפרטות!

וענית ואמרת – "אשר נתת לי ה'". אי ירידת הגשם לא היתה לכולם חלילה זה הכל היה בשבילי – בפרטות אלי!
"מודה אני לפניך..."

ובשם הסבא מסלבודקא אומרים על הדברי הירושלמי (פאה פ"א ה"א) "כי לא דבר ריק וגו'. א"ר מנא, כי לא דבר ריק הוא, ואם ריק הוא – מכס הוא". אל תחשוב היום חם, היום קר, אלא מגיע לי בפרטות שיהיה לי חם/קר. אם ריק הוא – מכס הוא ריק.

ונתנך ה' לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה (כח, יג)

פסוק זה אמור בברכות, ולהלן בקללות נאמר: "הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה ואתה תרד מטה מטה" (כח, מג) ויש לשאול על שינוי הלשון שבברכות נאמר רק 'למעלה' ו'למטה' ואילו בקללות נאמר 'מעלה מעלה' ו'מטה מטה'?

התשובה תובן באמצעות שני סיפורים קצרים:

היה מלך אחד שאחד משריו הגיע לספר לו שחלם שהיה סולם ענק בעל 100 שליבות והמלך טיפס וטיפס והצליח להגיע עד השליבה ה-80 ואז כל הקהל שעמד במקום הריע ומחה כפיים. המלך בשומעו זאת התמלא שמחה וצווה לתת לאותו שר מאוצר המלך 10 רובל כנגד כל שליבה שהצליח המלך לטפס בחלום. אחד השרים שעמד במקום ראה שזה עסק טוב... ולאחר כמה ימים הגיע אל המלך וסיפר לו שחלם שהיה סולם עם 1000 (!) שליבות והמלך הצליח לטפס עד השליבה העליונה. המלך לא הגיב ולא כלום. שאל אותו השר מדוע על החלום של השר הקודם הוא זכה למתנה הגונה מאת המלך ואילו אני לא זכיתי לכלום? השיב לו המלך: הוא חלם שעליתי 80, כלומר שנשארו לי עוד שליבות לעלות ויש לי אפשרות לעלות עוד למעלה...

התחושה שחסרה לנו באמירת הסליחות!

בעוד כמה שעות ניגש כולנו לאמירת 'סליחות'. נצייר לעצמנו מה היה קורה אילו היינו צריכים לגשת לחבר, וכל שכן אל רב, אחרי שהכרנו באמת בעובדה שפגענו בו, ולבקש ממנו מחילה. הרי ודאי היה הדבר קשה בעינינו ובלתי נעים עד מאוד.

ישנו מעשה מופלא שסיפר אחד מגדולי תלמידי הסבא מסלבודקא, תלמיד חכם גדול. בצעירותו למד בישיבת סלבודקה, ובאותה תקופה היה הגאון רבי נפתלי אמשטרדם זצ"ל, מאדירי התורה שבאותו דור, מגיע מידי פעם לישיבת סלבודקה ולומד עם בחורים. גם למידענו, בעל המעשה, היתה קביעות של למוד עמו. והנה שקידתו ויגיעתו בתורה של אותו בחור היו לשם דבר. כל כולו היה שקוע בלימוד, והיה שוכח עולם ומלואו. לפעמים גרם הדבר ששכח להתפלל תפלת מנחה. הדבר העיקר עליו, והלך הוא לרבי נפתלי לבקש תקון על כך. הוא פנה אל רבו ושאל ממנו לתת לו עצה וסגולה נגד השכחה. "מה אתה שוכח?", שאל הגר"נ, והבחור ענה: "אני שוכח לפעמים להתפלל מנחה". נעץ בו רבי נפתלי שתי עינים תמהות, מבטו היה איום ואמר בחרדה: "לגמרי שוכח אתה להתפלל, או רק בצבור אתה שוכח להתפלל?" מרוב פחד ממבטו החודר מיהר הבחור לענות: "אני רק שוכח להתפלל בצבור" ... נרגע קצת רבי נפתלי ואמר: "שעבד עצמך להתפלל תמיד בישיבה". לאחר שיצא מלפני רבו, חש הבחור נקיפות מצפון. סוף כל סוף הוא שיקר לרבי נפתלי. הלך אל הסבא מסלבודקה וסיפר לו את הדברים. שמע הסבא את הדברים, וגער בו: "שקרן! הונית דעתו של אדם גדול וצדיק. לך לרבי נפתלי והודה על האמת!" בתחילה ניסה לסרב מרוב הפחד ממבטו של רבי נפתלי כשישמע שלא אמר את כל האמת, אבל הסבא גזר עליו שבאם לא יציית לו אסור לו לדרוך על מפתן ביתו! קיבל הבחור את גזרת הסבא בהכנעה, ופנה ללכת אל רבי נפתלי ככלי מלא בושה. ההליכה עד ה"קלויז" של רבי נפתלי היתה ארוכה מהלך של שעות רבות בדרך מושלגת, וכל הדרך – כך הוא מתאר – הרגשתו היתה נוראה. הוא צייר לעצמו כיצד הוא עומד לפני רבי נפתלי וכולו מסמיק מבושה ולאחר מכן מחויר מרוב פחד, ובסוף בקול רועד ובאימה יתרה הוא מוציא מפיו את המלים: "שקרתי לכבוד הרב" ... כך הוא והלך והולך, כאשר כל פסיעה עבורו היא מעשה של מסירות נפש, שנעשה אך ורק מכיון שכן צוה עליו הסבא לעשות. כשהגיע למקומו של רבי נפתלי, וכבר עמד להכנס אליו, השיגו בחור מהישיבה שהמתין לו, ואמר לו: "הסבא שלח אותי לכאן כעת בכרכרה מיוחדת כדי להשיג אותך ולומר לך שתחזור מיד" ... חזר הבחור אל הסבא כשכולו אומר תמיהה, והסבא הסביר לו: "לא רציני לגרום לך בושת פנים, רק רציני לנקותך ולעקור ממך את זוהמת השקר. כיון שראיתי שהיית מוכן במסירות נפש ללכת – אזי די בזאת!" בעל המעשה היה מסיים ואומר: זו היתה דרך החינוך של סלבודקה!

כשמתבוננים, מבין כל אחד שלבוא לפני גדול הדור כרבי נפתלי ולומר לו: "שקרתי לך" או "לא התפללתי מנחה", זהו דבר איום ונורא. והנה עוד זמן מועט יעמוד כל אחד מאתנו לפני הרבנו של עולם, ימנה לפניו רשימה שלמה של עוונות וחטאים: "אשמנו, בגדנו, כזבנו וכו'", ויבקש ממנו מחילה עליהם. היה צריך להיות, אם כן, שנחוש לכל הפחות כמו אותו בחור ששיקר לרבי נפתלי ונדרש להודות בפניו על כך. כיצד יתכן שאיננו חשים כך? הלא דבר הוא! התשובה היא, שרגשות הבושה והבזיון שחש אותו בחור, נבעו מכך שחש שהוא אמור לעמוד לפני רבי נפתלי פנים מול פנים, ואז להתנצל בפניו. אם הסבא היה מצוהו ללכת לביתו הפרטי, ולומר שם בינו לבין עצמו עשר פעמים ששוב לא יאמר שקר, רק אמת, היה אומר זאת בכל הרצינות, והיה מחליט את הכל בהחלטות אמתיות, אך הרגשת בושה לא היתה לו! זוהי התחושה שחסרה לנו באמירת הסליחות! אדם צריך להרגיש בזמן אמירת הסליחות שהוא עומד לפני ה' אלוהיו. ואכן כך היא צורת הגישה אל הסליחות. הרי עצם הסליחות נאמרות רק בסוף, ובתחילה פותחים באמירת פסוקים של מלכויות: "רוממו ה' אלקינו והשתחוו להדם רגלינו... לך זרוע עם גבורה תעז ידך תרום ימינך... אתה הצבת כל גבולות ארץ... כי א-ל גדול ה' ומלך גדול על כל אלקים... ה' צבא-ות אלקי ישראל ישב הכרבים אתה הוא האלקים לבדך" ועוד. רק אחרי שמכירים לפני מי עומדים, ניתן לבקש סליחה!

עיקר עבודת ימי הסליחות היא, אפוא, להגיע למצב של "נצבים לפני ה' אלקים", ואמירת פסוקי המלכויות מציבה את האדם לפני הקב"ה. אחר שאדם מכיר ש"לך ה' הצדקה" – רבונו של עולם, אתה צודק! אז הוא מכיר כי "ולנו בשת הפנים". (רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א, דורש טוב)

פינת ההלכה

האם מותר לכרוך גמרא קרועה ולמוכרה במחיר מלא?

שאלה: בחנות ספרים מוכרים גמרות לבחורי ישיבות מהוצאה משובחת שעולה מעל מאה ש"ח כל גמרא, והנה בכמה גמרות נהיה פגם בכריכה, קרע קטן באופן שלא מפריע ללומד, אך ברור שלא ניתן למכור גמרות אלו במחיר מלא כיון שאף אחד לא ירצה גמרא חדשה שיש בה פגם. הגה אפוא המוכר רעיון ומסר את הגמרות לכורך שיכרוך אותם עם דבק בד שמכסה על מקום הפגם, ומכר אותם במחיר של 10 ש"ח יותר מגמרא רגילה כיון שזה כרוך.

אמר לו חברו שנראה לו שזה רמאות, כמו שנפסק בשו"ע חו"מ (סי' רכ"ח סעיף ט') שאסור לצבוע כלים ישנים כדי שיראו כחדשים. השיב המוכר הרי הגמרא משמשת ללימוד אותו דבר, רק לא רואים את הפגם. הצדק עם מי?

תשובה: השאלה היא בהחלט שאלת חכם, והדעת נוטה להתיר כיון שהגמרא היא טובה לגמרי ורק כשרואים את הקרע שבכריכה זה מכוער, וכאשר זה מכוסה בדבק הרי זה באמת שלם, ודומה למש"כ הסמ"ע בשם הטור שמותר לצבוע חדשים כדי ליפותן, ויש לחלק.

(הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית, הובא בהפחת בכל יום)

חידה שבועית

אגה (334 בראיון) זכורה אלמנה על וואי אשון. הלאוין אגרווא בנסאו וואלי אף כף "אצמיק אף כלה אספיק. אגה אגה בראיון, בלחיות האפטימי. בנתי? קדמה אגרווא! האל אף 1000, הוסל 40, זכשו הוסל 1000, הוסל אגה 30, זכשו הוסל זיו 1000, זכשו הוסל אגזאה 20, הוסל זיו 1000, זכשו 10 אגה שקיזא. מה אגזאה?

תשובה על חידה פר"ש: מלקות – אין מלקין אותו לא עומד ולא יושב אלא מוטה (כה,ב). תשובה לחידה פר"ש מגליון 406: הסגת גבול בא"י עובר בשני לאוין, בחו"ל אינו עובר אלא משום לא תגזול. תשובה לחידה גליון 406: מד חום/טמפרטורות.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות פרידמן להולדת הבן הנכדה משפחת חמילה להכנס הבן לעול תורה ומצוות
משפחת פרובר להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחות רוזנטרן – שרון להולדת הבת הנכדה משפחת שופר לנשואי הבן
גני הדר-עמישב: משפחת נוישטט להולדת הבת משפחת בלומנטל לאירוסים הבת משפחות דינר לאירוסים הבן הנכד
משפחות לונטל - בקר להולדת הבן הנכד משפחות ניסן פופוביץ לאירוסים הבת הנכדה

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
מינהל שירותי קהילה

